

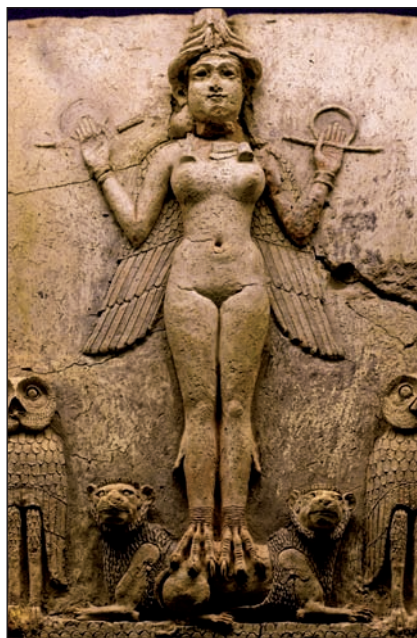
Bere lanak sinatu zituen lehen idazlea

UR, DUELA 4.300 URTE. Akkadeko errege Sargonek Enheduanna alaba hiriko barruti sakratuko *Entu* izendatu zuen. Barrutia Mesopotamiako gunerlijioso nagusietakoa zen, eta karguak printzesa Ningal jainkosaren berraragitze hilkorra zela esan nahi zuen. Beraz, Enheduanna Mesopotamiako ordezkari erlijioso gorena zen.

Enheduanna emakumea izateak ez zituen sumeriarrek kezkatzen; ohikoa zen jainkoek emakumezko ordezkariak izatea, eta hori debekatzen zuten herriei iseka egiten zieten. Printzesa nerabea zen kargua hartu zuenean, eta beharbada erantzukizun handiegia izango zen gaztearentzat. Baina sumeriarrek gehien gogaitu zituen printzesa akadiarra izatea zen; akadiarrek hegoaldeko sumeriarrek konkistatu berri zituzten eta, hortaz, ez ziren oso maitatuak.

Ondorioz, inperioaren egoera ezin ezegonkorragoa zen. Sargon aita hil ondoren, Rimush neba izendatu zuten oinordeko, baina sumeriarrek hil egin zuten handik gutxira. Manishtusu neba ere estatu-kolpe batean hil zuten. Naram-Sin –Enheduannaren iloba– tronuan eseri eta gutxira, sumeriarrek matxinatu egin ziren eta inperioa Ur hiriburura murriztea lortu zuten. Naram-Sinek tronua bost urtez galdu zuen, Enheduannak bere kargu erlijiosoa bezalaxe. Bost urteko gerra zibil odoltsua amaitzean, biek karguak berreskuratu zituzten.

Urte horietan Enheduannak poema erlijioso ugari idatzi zituen. Idatzi eta sinatu; horrenbestez, historiako egile ezagun antzinakoa da. Poema horietako batzuek, *Tenpluetako ereserkiak* sortak hain zuzen, sumeriar erlijioa goitik behera aldatu eta elementu akadiarrak erantsi zituzten. Baina Enheduanna baina lehen, jainkoek naturako elementuak irudikatzen zituzten: eguzkia, haizea... Printzesa akadiarrek eraginez panteoia giza pasioz bete zen. Esaterako, Enheduannak debozio berezia izan zuen

BRITISH MUSEUM

Ishtar, maitasunaren jainkosaren erliebea. Enheduanna baino lehen, sumeriarrek ez zuten jainkosa hau gurtzen, baina akadiar printzesaren eraginez Mesopotamiako panteoian toki berezia lortu zuen.

Inanna edo Ishtar jainkosarekiko; maitasunaren, sexuaren, ugalkortasunaren eta gerraren jainkosa zen, eta Mesopotamiako jainko nagusietakoa izango zen handik aurrera. Hortaz, historiako lehen teologo eta erreformatzaile erlijioso ezaguna ere izan zen Enheduanna.

Hura hil eta mende eta erdi inguru geroago, Ureko III. dinastiaren hasieran, printzesa jainkotzat zuten ia. Sumeriarrek Enheduannaren familiarekiko gorrotoa ederki erakutsia zuten gerran, baina belaunaldi gutxitan emakume hark herritarren maitasuna eta oroitzapena lortu zituen. Haren sistema teologikoa gailendu zen, eta akadiarrek zein sumeriarrek onartu zuten. Babiloniar garaian, 1.500 urte geroago, Enheduannaren literatura lanak irakurtzen eta goraiatzuten zituzten oraindik. ■

Arrastoak

Espainiar politika Galdosen arabera

IDAZLE OPAROA izateaz gain, Benito Perez Galdos (1843-1920) politikaria ere izan zen. 1886an Puerto Ricoko ordezkari izan zen Espainiako diputatuen kongresuan, eta XX. mendearen hasieran errepublikarrek eta sozialistek gobernua osatu zutenean ere diputatua izan zen.

Dirudienez, Galdosek eztabaida politikoaren maila jaso nahi zuen, baina haren ahaleginek ez zuten helburua lortu. “Etxe honetan ezin da ezertxo ere egin; herriari benetan komeni zaionari gibela ematen zaio. Nire ahaleginak alferrikoak izan dira”, esan zuen idazle kanariarrak.

Haren arabera, norberekeriak, alderdikoikeriak eta segizioaletasun politikoak lehenetasuna zuten, herritarren interesak baztertuta. Hasieran zenbait kontu hobetzeko gai izango zela uste zuen, baina berehala konturatu omen zen neurri eraginkorrak bultzatzea ezinezkoa zela, eta diskurtsoa sakontzeko saiakerak ere alferrikoak zirela. Ehun urtetik gora joanda ere, zenbait gauza ez dira aldatzen. ■

GALDOS MUSEO-ETXEA